

Wykład dr. hab. Karola Polejowskiego, zastępcy prezesa IPN, dla słuchaczy Instytutu Trzeciego Wieku

29.6.2026 - | Instytut Pamięci Narodowej

26 czerwca 2026 r. w Centralnym Przystanku Historia im. Prezydenta Lecha Kaczyńskiego w Warszawie zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski wygłosił wykład „Refleksje dotyczące historii Polski po II wojnie światowej”, poświęcony kluczowym etapom zmagania Polaków z systemem komunistycznym w latach 1945-1990.

We wstępie do wykładu zastępca prezesa IPN przypomniał, że po rozwiązaniu Armii Krajowej wielu żołnierzy – nie widząc szans na suwerenność w komunistycznej Polsce – kontynuowało walkę w ramach nowych organizacji niepodległościowych. Żołnierze Wyklęci prowadzili działania partyzanckie przeciwko władzy ludowej. Symbolem tego oporu pozostaje Józef Franczak „Laluś” – ostatni poległy w walce uczestnik powojennego podziemia antykomunistycznego, który zginął 21 października 1963 roku we wsi Majdan Kozic Górnych na Lubelszczyźnie.

Podczas wystąpienia dr hab. Karol Polejowski zwrócił uwagę, że w 2026 roku przypada wiele historycznych rocznic, które były punktami zwrotnymi w powojennych dziejach Polski. Przywołał pięć kluczowych dat, które układają się w dziesięcioletnie cykle i obrazują pełną dynamikę PRL – od budowy brutalnego stalinizmu, przez kolejne kryzysy społeczne, aż po degradację i upadek systemu komunistycznego:

- **1946** – Bunt poznańskich studentów, zakończony ich aresztowaniem. Bezpośrednią przyczyną protestów było uczestnictwo w zakazanych przez władze obchodach rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 maja.
- **1956** – Poznański Czerwiec. Był to pierwszy w historii PRL masowy i krwawy zryw robotniczy przeciwko komunistycznej władzy. W wyniku wieloletniego śledztwa IPN ustalono, że liczba ofiar śmiertelnych tamtych wydarzeń wyniosła 57 osób.
- **1966** – Największe w historii PRL starcie między Kościołem katolickim a władzami komunistycznymi. Kościół, pod przewodnictwem prymasa kardynała Stefana Wyszyńskiego, celebrował Milenium Chrztu Polski. W odpowiedzi rządząca Polska Zjednoczona Partia Robotnicza (PZPR) na czele z Władysławem Gomułką zorganizowała konkurencyjne obchody Tysiąclecia Państwa Polskiego, dążąc do całkowitej marginalizacji wymiaru religijnego.
- **1976** – Fala strajków wywołana ogłoszeniem przez premiera Piotra Jaroszewicza drastycznych podwyżek cen żywności. Głównymi ośrodkami sprzeciwu stały się Radom, Ursus oraz Płock. Brutalne represje wobec robotników zaowocowały powołaniem 23 września 1976 roku Komitetu Obrony Robotników (KOR) przez polskich intelektualistów. Wydarzenia te zapoczątkowały upadek ekipy Edwarda Gierka i utorowały drogę do powstania „Solidarności”.
- **1986** – Katastrofa w Czarnobylu. Wydarzenie to obnażyło hipokryzję władz PRL i drastycznie podważyło zaufanie społeczne do państwa, co znacząco przyspieszyło ostateczny upadek komunizmu w Polsce.

Po wykładzie odbyła się ożywiona dyskusja, a zwieńczeniem spotkania było pamiątkowe zdjęcie ze słuchaczami.

W spotkaniu uczestniczyli również dr Adam Pleskaczyński, dyrektor Biura Edukacji Narodowej IPN, oraz Anna Putkiewicz, dyrektor Centralnego Przystanku Historia im. Prezydenta Lecha

Kaczyńskiego.

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/244558,Wyklad-dr-hab-Karola-Polejowskiego-zastepcy-prezesa-IPN-dla-sluchaczy-Institutu-.html>